

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"ר 53997-04-23 שרייר ואח' נ' משרד המשפטים - בית הדין לערעורים תל אביב ואח'

29 למאי 2023

לפני כבוד השופטת נועה גרוסמן

מעוררים 1.איליה שרייר, עו"ד

2.נטליה בורטייצ'וק

נגד

משיבים 1.משרד המשפטים - בית הדין לערעורים תל אביב

2.רשות האוכלוסין וההגירה – תל אביב

3.היועץ המשפטי לממשלה

פסק דין

כללי:

1. לפני שני ערעורים על החלטות כב' הרשמת רחל ערקובי :
- החלטה מיום 17.4.23 נסבה על נושא האגרה והיא עניינו של ע"ר 53997-04-23.
- החלטה מיום 18.5.23 נסבה על נושא העירבון והיא עניינו של ע"ר 66445-05-23.
- אמנם, שני הערעורים סמוכים זה לזה, בין אותם צדדים ונובעים מהחלטות שניתנו באותו
- הליך : עמ"נ 23983-04-23 הקבוע ליום 11.6.23 (להלן : "העמ"נ"). אך לא ניתן לאחד את
- ההכרעה בהם.
- במסגרת ע"ר 53997-04-23 הוגשה עמדת המשיב 3 מה שאין הדבר כן ביחס
- לע"ר 66445-05-23.
- לפיכך אדרש בפסק דיני זה לערעור על נושא האגרה בלבד.
- המשיב הרלוונטי לענייננו הינו המשיב 3 שיקרא להלן : "המשיב".
- לאחר שעיינתי בערעור ובהחלטה, כמו גם בתשובת המשיב, ראיתי להכריע בערעור על
- יסוד החומר שלפני, בהתאם לסמכותי לפי תקנה 138(5) לתקנות סדר הדין האזרחי,
- תשע"ט-2018.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"ר 53997-04-23 שרייר ואח' נ' משרד המשפטים - בית הדין לערעורים תל אביב ואח'

29 למאי 2023

2. כב' הרשמת קבעה כי המערערים/המערערות שלפיה, לא פרשו בפניה תשתית מפורטת
ועדכנית בדבר מצבם הכלכלי ולא המציאו פרטים על מקורות ההכנסה והרכוש הנתונים
בידיהם. עוד הוסיפה כי על מבקש הפטור להראות כי ניסה לגייס את הסכום הנדרש
מקרובי משפחתו ולא עלה הדבר על ידו. דבר שלטעמה לא נעשה כאן.
לאור זאת חייבה כב' הרשמת את המערערים בתשלום האגרה.
מכאן הערעור.

עמדות הצדדים :

3. המערערים הבטיחו כי במידה והעתירה העיקרית, נשוא הערעורים, תדחה הם ישפו את
המשיב בכל סכום שייפסק לטובתו. הם אף הוסיפו כי בידי המשיב קיים עירבון בסך 7,000
ש"ח שהופקד על ידי העותרים עוד בחודש נובמבר 2021.
עוד טענו המערערים, כי אין הצדקה לחייבם לשלם אגרה בתיק זה בתחילת ההליך ללא
קשר ליכולתם הכלכלית, משום שמדובר בעתירה בנושא סוציאלי מובהק – זכות לזוגיות
ולמשפחה.
עוד לפי לעמדתם, ניתן לדחות את תשלום האגרה בעניינם, עד לאחר הדיון בהליך.
4. המשיב מצדו טען, כי הבקשה אינה נסמכת על העדר יכולת כלכלית אלא על מהות ההליך
שהוא הכרה בזוגיות דהיינו, עניין סוציאלי. ברם, לשיטתו הדין והתקנות אינם מכירים
בפטור על רקע זה. המשיב גרס, כי לאור ההלכה החקוקה והפסוקה כתנאי לפטור, על
המערערים להראות העדר יכולת כלכלית וסיכויי הצלחה בהליך.
לטענת המשיב, המערערים כלל לא טענו להעדר יכולת כלכלית ואף לא גילו עילה בהליך
העיקרי לכן לטעמו דין הערעורים להידחות.

דיון והכרעה :

המסגרת הנורמטיבית :

5. המסגרת התחקיתית בנושא האגרות, קבועה בתקנות בתי המשפט (אגרות), תשס"ז-
2007 (להלן: "תקנות האגרות").
בתקנה 14 שם, מפורטים העניינים בשלהם מוענק פטור מתשלום אגרה
מעבר לנושאים פרטניים, שעניינם של המערערים כאן אינו כלול בהם, מפורטים בתקנה 14
(ג) שם, השיקולים של בית המשפט לשקול, בדונו בנושא האגרה: "הוגשה בקשה לפטור
מתשלום אגרה וראה בית משפט שאין ביכולתו של המבקש לשלם את האגרה, ונראה
לבית המשפט שההליך מגלה עילה, רשאי בית המשפט לפטור את המבקש מתשלום

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"ר 53997-04-23 שרייר ואח' נ' משרד המשפטים - בית הדין לערעורים תל אביב ואח'

29 למאי 2023

האגרה, כולה או חלקה; בית המשפט יתחשב ביכולתו האישית של המבקש בלבד, בהסתמך על רכוש, רכוש בן זוגו ורכוש הוריו, אם הוא סמוך על שולחנם".

6. בתקנה 19 שם מפורטת זהות בעלי דין פטורים מאגרה, יהא עושרם אשר יהא. בתקנה 20 שם, מפורטים עניינים פרטניים בהם מוענק פטור מאגרה, יהא עושרו של מגיש ההליך אשר יהא.

7. הלכה היא כי שיקול דעתו של רשם בית המשפט בעניינים כגון פטור מעירבון ואגרה וכיוצ"ב, הוא רחב ולא בנקל תתערב בו ערכאת הערעור (החלטת כב' השופט מינץ בער"א 1916/21 עמוס נ' מדינת ישראל (24.3.2021)).

לאור הוראות תקנה 14 (ג) לתקנות האגרות שצוטטה לעיל, על מבקש הפטור להוכיח שני תנאים מצטברים: כי מצבו הכלכלי אינו מאפשר תשלום האגרה וכי מדובר בהליך בעל סיכוי להצליח. די שמבקש הפטור לא עמד בתנאי אחד מבין השניים כדי שלא יינתן לו הפטור. ראו והשוו: פסק דינו של כב' השופט (כיום בדימ') ג'ובראן בבשג"ץ 4934/14 גורנשטיין נ' כנסת ישראל (21.7.2014).

8. רכיב האגרה נועד לכסות עלות מסוימת של תיק בית המשפט ושל השירות המוענק על ידי המדינה למי שנוקט בהליך משפטי, ועל כן יש לבחון את הבקשות לפטור מאגרה, במשקפי הדין.

ראו בהקשר זה דברי כב' הרשם (כתוארו אז) השופט מרזל במסגרת בג"ץ 6490/04 צביח ואח' נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית, פסקה 9 (12.1.2005):

"נקודת המוצא הנה כי כל הליך משפטי חייב באגרה. זו מצוות הדין האמור בתקנות - בסעיף 2(א) שלהן - ולפיו "לא ייזקק בית משפט לכל הליך, אלא אם כן שולמה בעד הסעד המבוקש בו האגרה הקבועה בתוספת הראשונה ואגרת הפרוטוקול כאמור בתקנה 12א, או שמביא ההליך פטור מתשלום האגרה". עצם החיוב באגרה בשל פתיחת הליך משפטי מבטא איזון בין שתי מגמות עיקריות: המגמה האחת עניינה השתתפות הפרט בעלותם של הליכים משפטיים. המגמה השנייה היא הבטחת זכות הגישה לערכאות. המגמה הראשונה מבוססת על העובדה כי להליכים משפטיים יש עלות. בראש ובראשונה מדובר בעלות לבעל הדין הפותח את ההליך. אולם ניהול ההליך המשפטי מטיל עלויות לא רק על בעל

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"ר 53997-04-23 שרייר ואח' נ' משרד המשפטים - בית הדין לערעורים תל אביב ואח'

29 למאי 2023

1 הדין שפתח את ההליך אלא גם על מערכת בתי המשפט ועל הצד שכנגד. בעוד
2 שבין בעלי הדין ובין עצמם מהווה תוצאת ההליך בסיס לחיוב הצד המפסיד
3 בהוצאות הצד הזוכה, הרי שהשירות הניתן על ידי המדינה - בקיומה של מערכת
4 בתי משפט - כרוך באגרה שפותח ההליך צריך לשלמה..."

5 מן הכלל אל הפרט :

6 9. לאחר שבחנתי את עמדות הצדדים, אני רואה לנכון לאמץ את עמדת כב' הרשמת בנושא
7 האגרה.

8
9 המערערים דכאן לא עמדו בתנאי תקנה 14 (ג) לתקנות האגרות שצוטטה לעיל הקובעת כי
10 פטור מאגרה יינתן לאחר שהמערערים יוכיחו שני אלמנטים : האחד, העדר יכולת כלכלית.
11 השני, סיכויי הצלחה בהליך. שניהם שלובים זה בזה.
12 בענייננו, הנושא הכלכלי כלל לא עלה בבקשה המקורית לפני כב' הרשמת. המערערים לא
13 פרשו שם נתונים בדבר הכנסותיהם בששת החודשים האחרונים, דפי חשבון בנק וכל אשר
14 נחוץ להכרעה במישור זה. עוד לא פירטו ניסיונות, ונראה שכלל לא נעשו, לקבל עזרת בני
15 משפחה לתשלום האגרה.

16
17 10. זאת ועוד : המערערים אינם נמנים על בעלי הדין הזכאים לפטור מאגרה, כמפורט בתקנה
18 19 לתקנות האגרות, הפטורים מפרישת מצבם הכלכלי לפני הערכאה המבררת.
19 המערערים כלל לא טענו לפני כב' הרשמת, ואף לא לפני כי הם נעדרים יכולת כלכלית.
20 הם השליכו יתבסס רק על מהות ההליך.
21 כפי שראינו, העילה בגינה הוגש העמ"נ, אינה נמנית על העילות המנויות בתקנה 20 לתקנות
22 האגרות. על כן אין סיבה שהמערערים לא יעמדו בדרישות דיני האגרות ולא יביאו את
23 מצבם הכלכלי כפרמטר נחוץ לצורך הכרעה בבקשתם לפטור מאגרה.

24
25 11. אשר לסיכויי הצלחה בהליך – המערערים סבורים כי יעלה בידם להוכיח את עמדתם
26 במסגרת העמ"נ, ההליך העיקרי, ואילו המשיב גורס את ההיפך הגמור.
27 בשלב זה, מדובר בהליך ראשון שטרם הוכרע ומוקדם מלהעריך את סיכויי לכאן או לכאן.
28 הנה כי כן, הכרעה בנושא אגרה תקום וטיפול רק על העניין הכלכלי. עניין זה, כאמור, לא
29 בוסס ואפילו לא נטען כלל לפני כב' הרשמת ואף לא לפניי.

30

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"ר 53997-04-23 שרייר ואח' נ' משרד המשפטים - בית הדין לערעורים תל אביב ואח'

29 למאי 2023

12. המערערים טענו עוד כי ראוי שתשלום האגרה יידחה עד להכרעה סופית בעמ"נ.
לפי תקנה 14 (י) לתקנות האגרות, דחייה כזו לא תינתן כדבר שבשגרה אלא למי שהוראות
הדין מכירות בזכותו לדחייה/ פטור. בענייננו, המערערים לא עמדו בדרישות.

13. במישור הכללי אוסיף ואומר, כי בית משפט של ערעור אינו מחליף את שיקול דעת הערכאה
המבררת בשיקול דעתו הוא. תפקידה של ערכאת הערעור הוא לבחון את סבירות ההחלטה
שעליה מערערים. דהיינו: האם נפל בה פגם משפטי או עובדתי. הא ותו לא. אפילו אם
ערכאת הערעור היתה יושבת כערכאה ראשונה ושיקול דעתה היה מופעל אז באופן שונה,
אין היא מוסמכת להתערב, אם לא נפל בהחלטה נשוא הערעור פגם משפטי או עובדתי.

ראו :

ע"א 6768/01 אורי רגב נ' מדינת ישראל, פ"ד נט (4) 625 (22.4.04).
ע"א 1242/04 ש. גמליאל חברה לבנין ופיתוח בע"מ נ' ש. ארצי חברה להשקעות בע"מ
(11.9.2006) ;
ע"א 360/96 עמית בראשי נ' עיזבון המנוח זלמן בראשי ז"ל פ"ד נב(2) 582 (1998).

14. בחנתי את החלטת כב' הרשמת ולא מצאתיה לוקה בחסר עובדתי או משפטי.
גם מטעם זה, אין מקום להתערב ולהמיר את שיקול הדעת שהפעילה כב' הרשמת, בשיקול
דעתי .

סיכום :

15. אשר על כן, אני מחליטה להורות על דחיית הערעור.
המערערים ישלמו את האגרה במועדים כפי שנקבעו על ידי כב' הרשמת.
כל צד יישא בהוצאותיו בהליך הנוכחי.

המזכירות תדוור את פסק הדין לצדדים

ניתן היום, ט' סיוון תשפ"ג, 29 מאי 2023, בהעדר הצדדים.

נועה גרוסמן, שופטת

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"ר 53997-04-23 שרייר ואח' נ' משרד המשפטים - בית הדין לעררים תל אביב ואח'

29 למאי 2023